

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Крупи Оксани Петрівни**

«Цифрова трансформація фестивалів у культурі Метавсесвіту: нові можливості та виклики», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія» з галузі знань 03 Гуманітарні науки

Актуальність теми дослідження зумовлена парадигмальними змінами, які сьогодні спостерігаються у фестивальній та івент-індустрії, засвідчують зміну напряму соціокультурної динаміки, детерміновану Метавсесвітом та його технологічним базисом. Ця динаміка супроводжується руйнуванням традиційної моделі «артист-глядач» і перетворенням аудиторії на активного учасника, демократизацією культури і подоланням фізичних й географічних бар'єрів завдяки технології VR/AR та стримінгу високої якості (5G), появою нових джерел прибутку (NFT-квитки, віртуальні merchandise, платні онлайн-трансляції, спонсорство в AR), інноваційних рішень в управлінні логістикою та безпекою, або створення так званих «розумних фестивалів» (Smart Festival), а також нових підходів до вимірювання даних та аналітики (Data-Driven Festival). Метакультура ревіталізує нові види об'єктів, патерни та відчуття, що стають підґрунтям нового розважального та фестивального досвіду, де інтерактивні інсталяції на основі IoT, AR-ігри та онлайн-платформи формують гібридну фестивальну ідентичність. Робота О.П. Крупи є першим в Україні культурологічним дослідженням, присвяченим вивченню потенціалу та впливу цифровізації епохи Метакультури на розвиток фестивальних практик й івент-індустрії за кордоном та в Україні.

Відповідність змісту розділів заявленій темі. Дисертаційна робота має логічну і послідовну структуру, що відповідає темі дослідження.

Структура дисертації логічна, а заявлені здобувачкою методи дослідження вирізняються комплексністю і засновані на широкому системному аналізі залучених матеріалів.

Однією з переваг дисертації є підхід до аналізу фестивальної культури як міждисциплінарного поля дослідження, у межах якого діапазон методів та

аргументів продиктований колаборацією Digital cultural studies та Festival studies, що дозволило проаналізувати цифрові фестивалі як гібридні івенти, засновані на концепції синтетичної фізично-віртуальної зустрічі та новий тип заходів, що потребують фахових вмінь, креативності та стратегій реалізації для генерування нового досвіду та трансляції розважального контенту; запропонувати підхід до розгляду метакультури як розширеного культурного поля та нового спільното-орієнтованого простору сенсогенеруючих центрів, що змінив формат, стиль і стратегію проведення фестивалів; розглянути аспекти цифрової трансформації фестивалів як культурно-мистецьких івентів у метакультурному контексті, зокрема розширення культурного поля івенту, зміну моделей поведінки учасників/глядачів та появу нових сенсогенеруючих центрів.

Привертає увагу те, що у роботі особлива увага приділяється категоризації та диференціації семантичних елементів і дискурсів, проблемі концептуалізації фестиваліації як процесу тотального освяткування дійсності, що технологізується, прагматизується й, зрештою, перетворюється на гіперфестивну реальність комунікативної поведінки. Цікаво, що ця «гіперфестивна реальність» підживлена надлишком художніх і технічних засобів, а також технік візуалізацій, що формуються у віртуальній і гібридно-презентаційній моделях інформації, а тому свідчить про зміну онтологічних засад фестивального досвіду: фестиваль став інклюзивнішим, тривалішим та полівимірним.

У дисертаційній роботі зазначена міждисциплінарність, яка розширює простір культурологічного аналізу фестивалів, охоплюючи питання їхньої нової природи як гібридних івентів, різні аспекти репрезентації та автентичності у контексті цифрового досвіду відвідувачів (чи передає він основні соціальні та культурні цінності івентів, чи просто відтворює їх у візуальному та аудіальному форматах), дилему єдності реального та віртуального, ситуацію з емоційними зв'язками і тілесними станами у межах цифрового фестивального досвіду та ін.

Аргументованість висновків у дисертаційній роботі відповідає критеріям академічної строгості, поєднуючи теоретичну глибину з

практичною обґрунтованістю, що робить висновки переконливими та науково вагомими.

Важливим для української культурології є висновок, що в умовах війни цифрові фестивалі та гібридні івенти перетворюються на інструменти культурної дипломатії, економічного розвитку та міжнародної підтримки. Вони стимулюють розвиток української креативної індустрії та IT-сектору, експериментуючи з новими формами мистецтва за допомогою VR та AR-технологій, інтерактивних платформ та ігрових механік; залучають міжнародну аудиторію без витрат на логістику; стають безпечним та інклюзивним каналом підтримки культурного життя та митців; зберігають контакти між українцями в різних країнах тощо.

Здобувачкою опрацьовано значну джерельну базу – 285 позицій, з яких 241 іноземною мовою.

Результати дисертаційної роботи О.П. Крупи мають не лише вагоме теоретичне, а й практичне значення, оскільки можуть стати підґрунтям для подальших ґрунтовних досліджень питань цифровізації фестивальних рухів та івент-індустрії, застосовуватися під час викладання навчальних курсів, пов'язаних із теорією та історією фестивалів, а також під час розроблення й викладання спецкурсу, присвяченого проблемам цифровізації сучасних фестивальних практик в умовах віртуально-фізичної конвергенції.

Дисертація О.П. Крупи відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019). Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Дискусійні моменти та зауваження. Водночас у дисертації присутні окремі недоліки.

По-перше, для глибшого розуміння антицифрових ініціатив у сучасному фестивальному русі як відповіді на соціокультурні виклики цифрової трансформації індустрії, варто було б здійснити компаративний аналіз окремих зарубіжних та українських кейсів у рамках цих ініціатив, щоб краще розкрити

специфіку суспільного запиту на повернення до живого досвіду як ключового елемента фестивальної автентичності в культурі Метавсесвіту.

По-друге, у частині, що стосується критичного технокультурного дискурс-аналізу (Critical Technocultural Discourse Analysis) як мультимодального аналітичний методу дослідження інтернет- та цифрових явищ, артефактів й культури, застосованого в роботі, було б добре більш детально розкрити його ефективність та евристичність.

Вказані зауваження і побажання не впливають на вагомість дослідження О. П. Крупи для розвитку українського культурологічного дискурсу, не знижують загальної позитивної оцінки роботи і мають скоріше рекомендаційний характер, оскільки можуть бути враховані здобувачкою у подальших дослідженнях.

На підставі здійсненого аналізу можна стверджувати, що дисертаційна робота Крупи Оксани Петрівни відповідає спеціальності 034 «Культурологія» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її здобувачка О.П. Крупа заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 034 «Культурологія».

РЕЦЕНЗЕНТ:

Доктор філософських наук, професор,
професор кафедри тележурналістики та
майстерності актора
Київського національного університету
культури і мистецтв

Ігор ПЕЧЕРАНСЬКИЙ

Підпис	
Начальник ВК	
24	11
	2025 р.

